

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Gymnázium, Šternberk, Horní nám. 5
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0218CZ.
Šablona	I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské gramotnosti
Označení materiálu	VY_12_INOVACE_Pap9
Vypracoval(a), Dne	Mgr.Petr Papica,1.10. 2013
Ověřeno (datum)	1.11.2013
Předmět	Český jazyk
Třída	3.A
Téma hodiny	A.Solženicyn
Druh materiálu	Prezentace
Anotace	Otázky k přiloženým ukázkám z knihy A.Solženicyna.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

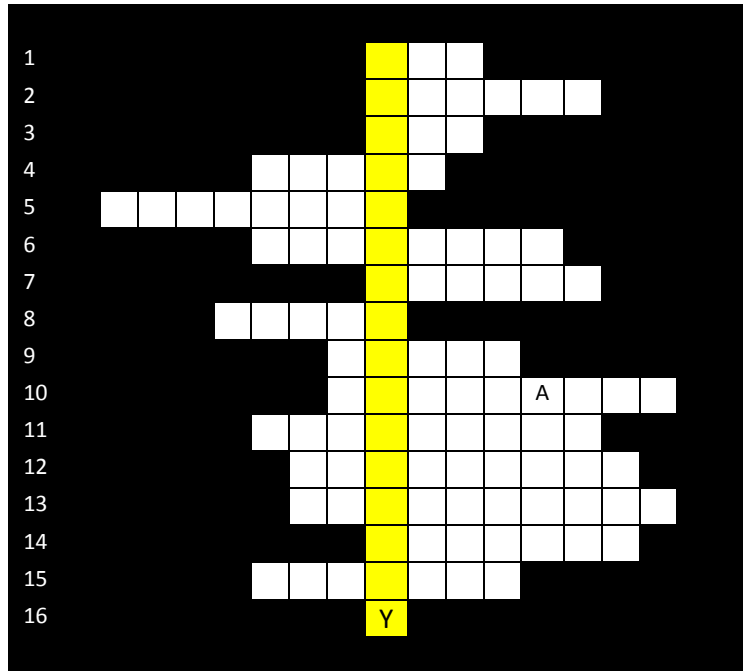

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Doplň název hry Antona Pavloviče Čechova: Višňový ...
2. Hrdina Puškinova veršovaného románu.
3. Jméno Tolstého.
4. Jeden z Dostojevského románů.
5. Ruský autor prózy Lovcovy zápisky.
6. Příjmení Tolstého Anny.
7. Jedna z Puškinových poém.
8. Hra Antona Pavloviče Čechova.
9. Poéma Lermontova.
10. Román Tolstého.
11. Hra Antona Pavloviče Čechova.
12. Gogolův román.
13. Dostojevského bratři.
14. Gončarovův zbytečný člověk.
15. Gogolova divadelní hra.

Úkoly k ukázce

1. V tajence by ti mělo vyjít jedno místo v Rusku, které souvisí s autorem úryvku. Zjisti, co je to za místo.
2. Zařaď autora do ruské prózy druhé poloviny dvacátého století.
3. Popiš, jaké jsou rozdíly mezi oficiální a neoficiální prózou v Rusku a v ostatních socialistických zemích.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4. Ukázka je blízka non-fiction literatuře. Čím?
5. Vyhledej tři další autory, kteří píší v Rusku o stejné tematice.
6. Vyhledej další dvě knihy Solženicyna.
7. Vyhledej, jaká dostal Solženicyn ocenění.
8. Urči, kdo je vypravěčem úryvku a celé knihy.
9. Urči, jaká je forma vyprávěče.
10. Urči, kde se úryvek odehrává.
11. Popiš slovní zásobu úryvku.
12. Urči, jaké postavy vystupují v úryvku.
13. Zjisti, jaké slohové postupy používá autor v úryvku.
14. Urči literární druh a charakterizuj ho na následujícím úryvku.
15. Popiš členění textu v úryvku.

Otázky a úkoly vztahující se k přečtení celé knihy

1. Jaké časové období je zobrazeno v knize
2. Zasad' ukázku do kontextu celé knihy.
3. Charakterizuj dvě osoby, o kterých se nepíše v úryvku.
4. Urči, jakým způsobem končí událost popsána v úryvku a co úryvku předchází.

Úryvek

Partákovu podřobanou tvář ozařuje oheň. Vypravuje bez lítosti, jako by nemluvil o sobě: „Těch pár krámů, co jsem měl, jsem střelil překupníkovi za čtvrtinu ceny. Načerno jsem koupil dva bochníčky chleba, tehdy už byly lístky. Chtěl jsem se nějak dokodrcat na nákladních vlcích, ale na to tenkrát byly už taky zákony. A jízdenky, kdo si to pamatuje, ty se tenkrát nedaly koupit ani za peníze, neřku-li bez peněz, dostaly se jenom na legitimace a cestovní příkazy. Na nástupiště se taky nesmělo: ve dveřích milice a po kolejích špacírujou z obou stran nádraží železniční stráž. Slunko studí, zapadá, kaluže zamrzávají — kam teď na noc?... Vydrápal jsem se na hladkou kamennou zeď a přehoup jsem se i s bochníky na nádražní záchodek. Chvilku jsem tam postál — nikdo mě nehoní. Tak jsem vyšel ven jako cestující vojáček. Na kolejích zrovna stojí rychlík Vladivostok—Moskva. U kotle s vařící vodou je strašná mačkanice, lidi se div netlučou kotlíky po hlavách. Motá se tam děvče v modré blůzičce s dvoulitrovou konvicí a ke kotli si netroufá. Nožky má jak panenka, někdo by ji moh opařit nebo pošlapat.

„Podrž mi ty bochníčky,“ povídám jí, „hned ti načepuju.“

Než jsem konvici naplnil, vlak se začal rozjíždět. Děvče drží v ruce moje chleby, brečí, neví co s nimi, už by i tu konvici ráda oželela.

„Utíkej,“ křičím, „utíkej, běžím za tebou!“

Ona letí vpředu a já za ní. Dohonil jsem ji, jednou rukou ji pomáhám nahoru — a vlak už jede plnou parou! Skočil jsem taky na stupátko. Průvodčí mě nezačal tlouct přes prsty ani shazovat z vlaku dolů — ve vagónu jelo víc vojáků, splet si mě s nima.

Šuchov rýpl Seňku: „Tady máš, smolaři, dokuř to.“

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dal mu špačka i s dřevěnou špičkou, trochu ji ocucá, to je toho. Seňka je divná nátura: přitiskl jednu ruku na srdce a kývá hlavou (učiněný herec). Ale co s ním, je hluchý... A parťák vypravuje dál: „Jelo jich, těch děvčat, v zavřeném kupé šest, samá leningradská studentka, vracely se z praxe. Na stolečku všelijaký ty sardelky prdelky, pláště se jim houpají na věšácích, kufírky pěkně plátýnkem povlíknuté. Jedou si kolem života, na semaforech mají pořád zelenou... Popovídali jsme si, byli jsme samá legrace, popili jsme čaje. Pak se ptají — a z kterého vagónu jste vy? Vzdychl jsem si a všecko jsem jim vyklopil: „Já jsem, děvčata, z takovýho vagónu, že vy budete žít a se mnou je amen...“ V hale je ticho. V peci hoří.

„To se ví, hned samé ach a och, začaly se radit... Nakonec mě přece jenom schovaly na třetí polici, přehodily přese mě pláště. Tak mě skrejvaly až do Novosibirska... Jo, a jedný z těch dívek jsem to pozděj na Pečoře oplatil: sebrali ji v pětatřicátým, v kirovské akci, dělala s lopatou a už byla na skápnutí. Dostal jsem jí do krejčovny.“ „Neměla by se začít míchat malta?“ ptá se Ťurina šeptem Pavlo.

Ale Ťurin neslyší.

„Domů jsem přišel v noci, přes humna, a hned tu noc jsem zas vandroval pryč. Brášku jsem vzal s sebou a odvezl jsem ho do teplých krajin, do města Frunze. Do huby jsem neměl nic, ani pro něho, ani pro sebe. Tam ve Frunze vařili v kotli asfalt.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kolem kotle sedí parta pobudů. Sed jsem si k nim: „Koukejte, holoprdelníci. Vemte tady mýho brášku do učení, naučte ho žít!“ Vzali ho...lituju, že jsem se k těm šmatákům nedal tenkrát taky.”

„A bratra jste už víckrát neviděl?“ zeptal se kapitán.

Ťurin zívá.

„Ne, už nikdy.“ A zase zívá. Pak řekl: „Jen klid, chlapi. V teplárně nám taky bude dobře. Kdo míchá, dejte se do toho, nečekejte na sirénu.“

A právě tohle je parta. Orgán nehne s pracantem ani v pracovní době — ale parťák, ten když řekne, třeba o přestávce, jde se dělat, tak se jde dělat. Protože parťák lidi živí. A zbytečně člověka do práce taky nepožene.

Když se má s mícháním začít hned po houkání, nebudou přece zedníci stát. Šuchov si povzdechl a zvedl se.

„Jdu osekát led.“

Na led si s sebou vzal sekerku a metličku a na zdění zednické kladívko, lištu, šňůrku a olovnici.

Červenolící Kilgas se na Šuchova podíval a zašklebil se, jako by říkal, jen se nepřetrhni, co nepočkáš na parťáka? Jenže Kilgas se musí houby starat, z čeho bude parta živa: tomu plešatci to může být jedno, i kdyby bylo chleba míň třeba o dvě stě gramů, toho uživí balíčky.

Ale přece jen vstane, chápe. Kvůli sobě nebude zdržovat partu.

„Počkej, Váňo, jdu taky!“ volá.

Bodejť, hubu má jak slabikář. Však kdyby dělal pro sebe, ten by jinak vyskočil.

(Šuchov si ovšem pospíšil taky ještě proto, aby Kilgasovi vyfoukl olovnici, vzali z výdejny jenom jednu.)

Pavlo se Ťurina zeptal; „Mají zdít ve třech? Nedáme k nim čtvrtého? Nebo bude málo malty?“

Ťurin svařil obočí a zamyslíl se.

„Tak půjdu já, Pavlo. A ty si zatím hled' tadyhle malty. Míchačka je velká, postav k tomu šest chlapů, a takhle: z jedné půlky se bude hotová malta vybírat a v druhé se bude míchat nová. Ale to ti povídám, ať nestojíme ani minutu!“

„Hoho!“ vyskočil Pavlo. Je to kluk jako buk, čerstvá krev, tábory ho ještě moc nepocuchaly, papulu má vykrmenou ukrajinskými haluškami. „Když vy budete zdít, budu já míchat maltu. A to se podíváme, kdo toho víc porazí. Kde je tady nejdelší lopata?“

Tomu se říká parta. Pavlo střílel z lesa ze zálohy, dělal noční přepady v okresech — ten by jim tu tak dřel. Ale pro parťáka, to je jiná!

Šuchov s Kilgasem vylezli nahoru a najednou slyší, že za nimi skřípe po můstku taky Seňka. Dovtípil se, hlušec.

V prvním patře se zděním teprve začali: dokola po třech řadách, jen tu a tam šli výš. Nejrychleji se zdí od kolenou po ramena, bez lešení.

Jenže lešení, co tu dřív bylo, i všechny kozy, všechno to kárové odtahali pryč: něco

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

na stavbu jiných budov, něco spálili — jen aby nic nezůstalo jiným partám. Teď bychom jako pořádní hospodáři začali hned zítra stloukat kozy, nebo zůstaneme trčet.

Shora z teplárny se dohlídne daleko. Je vidět celé staveniště, kolem dokola liduprázdné a zasněžené (chlapi jsou všichni poschovávaní, ohřívají se, dokud nebude houkat), černé hlídací věže i špičaté kůly s ostnatými dráty. Dráty je vidět jen po slunci, proti slunci se ztrácejí. Slunce svítí jako divé, musíš před ním mhouřit oči.

SOLŽENICYN, Aleksandr Isajevič. *Jeden den Ivana Děnisoviče*. 2. vyd. Praha: Academia, 310 s. ISBN 80-200-0999-X.